

MARTIN ŠRAJER / 23. 10. 2020

Hodinářova svatební cesta korálovým mořem

Když Oldřich Lipský a Miloš Macourek v roce 1967 uvedli experimentální komedii *Happy End*, šlo mimo jiné o doklad liberálnějšího postoje barrandovských dramaturgů. Zdá se být vysoce pravděpodobné, že o deset let dříve ani o deset let později by podobně smělé převedení dadaistické poetiky do filmu schvalovacím řízením neprošlo.

Režisér Tomáš Svoboda na konci sedmdesátých let, v podmínkách o poznání méně svobodných, přesto dokázal realizovat frašku, která je v odmítání ustálených vyprávěcích konvencí srovnatelně potměšilá jako *Happy End*. S ohledem na tehdejší politické poměry lze *Hodinářovu svatební cestu korálovým mořem* označit dokonce za dílo subverzivnější, protože se vzpouzí řádu, jehož dodržování bylo za normalizace vyžadováno přísněji než nedlouho před pražským jarem.

Tomáš Svoboda sice studoval divadelní režii, ale od šedesátých let začal pracovat jako pomocný filmový režisér. Asistoval mimo jiné Oldřichu Lipskému nebo Juraji Herzovi. Tato praxe pro něj byla výhodou, když v letech 1967 a 1968 krátce docházel na FAMU. K vlastní filmové tvorbě se ovšem dostal až po „obnovení pořádku“.

Počátkem sedmdesátých let měla v rámci dramaturgické skupiny Oty Hofmana vzniknout čtveřice povídek natočených začínajícími režiséry. Jedním z oslovených byl Svoboda. Krátká studentská komedie *Pythagorejci*, odehrávající se během školního výletu na Karlštejn, sice skutečně vznikla, ale nebyla schválena a ve výsledném filmu, nazvaném *Maturita za školou* (1973), se neobjevila. Údajně kvůli nadměrné stopáži a grotesknímu ladění, nezapadajícímu mezi příspěvky ostatních režisérů (Jaromír Hník, Jaromír Borek, Jaromír Dvořáček). Filmové materiály jsou považovány za ztracené.

Svobodovým prvním filmem, který spatřily oči diváků, tak byla až kriminální povídka *Kapsář*, zařazená do triptychu *Motiv pro vraždu* (1974). O dva roky později se na

Barrandově zrodil nápad navázat na úspěšný hudební film *Romance za korunu* (1975) pokračováním nazvaným *Romance za milión*.

Vzniklo několik verzí scénáře. Čtvrtá z nich byla schválena do výroby. Produkce se ovšem kvůli pochybnostem vedoucích osobností Barrandova v naplánovaném termínu nerozběhla.

Nejprve došlo k posunu na rok 1979. Po několika dalších úpravách dramaturgové upustili od záměru natočit pokračování úspěšné hudební romance a došlo ke změně názvu na *Hodinářovu svatební cestu korálovým mořem*. Zachován nicméně byl záměr předložit divákům uvolněnou komedii, skladebně připomínající pásmo situačních gagů a písniček v podání předních domácích interpretů. V létě 1979 bylo konečně zahájeno natáčení.

Název lákající na korálové útesy, namísto nichž se dočkáváme obyčejných ozdobných korálů, je první z hyperbol, na nichž koncept celého filmu stojí. Jako korály jsou v něm za sebe navěšovány slovní hříčky, camea známých zpěváků (Felix Slováček, Eva Pilarová, Vladimír Mišík), parodické scénky (Jan Vostrčil zde diriguje stejně jako u Formana), hudební vsuvky zahrnující Smetanu i normalizační pop a situační gagy okatě citující staré grotesky.

Pro Svobodu atrakce bavící diváka nepředstavují prostředek ozvláštňující vyprávění, ale jeho cíl. Další účely řetězení gagů neplní a ve filmu o nic jiného než o něj v zásadě nejde.

Fikční svět se pak v rozporu se zákonitostmi klasické filmové dramaturgie nadržuje konzistentních vnitřních pravidel. Je nesmyslný a absurdní podobně jako dadaistická poezie. Může v něm tak dojít k vypuštění a opětovnému napuštění Vltavy i ragbyovému zápasu družiček, které namísto míče používají živé sele. Spíše básnickou než prozaickou formu má rovněž diskontinuitní vyprávění bez začátku a konce, plné nepředvídatelných návratů a přeryvů.

Po filmu, který dobová kritika připodobňovala ke studentské recesi, stihl Svoboda realizovat již pouze jeden celovečerní snímek, crazy komedii *Blázni, vodníci a podvodníci* (1980), v níž dal opět průchod své ohromné tvůrčí fantazii.

Tomáš Svoboda, autor pouze dvou filmů, jež můžeme považovat za nevkusné estrády stejně dobře jako za sebereflexivní anarchistické experimenty rozvracející řád s energií, jaká bývá obvykle přiznávána pouze Věře Chytilové, zemřel jen pár týdnů po její premiéře. Bylo mu 45 let. Bohužel se tak můžeme jen domýšlet, jakým směrem by dál rozvíjel svou poetiku ničím neohraničeného nonsensu.

Hodinářova svatební cesta korálovým mořem (Československo 1979), režie: Tomáš Svoboda, scénář: Tomáš Svoboda, kamera: Jan Čuřík, hudba: Petr Hapka, hrají: Ladka Kozderková, Luděk Sobota, Karel Augusta, Petr Svojtka, Ivan Vyskočil, Milan Lasica, Július Satinský, Zdeněk Dítě, Míla Myslíková a další. Filmové studio Barrandov, 78 min.